

Lektionsplanering

Årskurs: Gymnasiet

Ämne eller kurs: Historia 1a2

Tema: Källkritik: Brev och dagböcker

Koppling till styrdokument

Centralt innehåll	Olika historiska frågeställningar och förklaringar kring långsiktiga historiska förändringsprocesser i ett kronologiskt perspektiv som speglar både kontinuitet och förändring, till exempel befolkningsutveckling, statsbildning, jordbrukets utveckling och olika syn på människors värde, på makt och på könsmönster. Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen i Sverige och globalt samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välstånd, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter, jämställdhet, men också kolonialism, diktaturer, folkmord och konflikter. Långsiktiga historiska perspektiv på förändrade maktförhållanden och olika historiska förklaringar till dem. Historiskt källmaterial som speglar människors roll i politiska konflikter, kulturella förändringar eller kvinnors och mäns försök att förändra sin egen eller andras situation. Olika perspektiv utifrån till exempel social bakgrund, etnicitet, generation, kön och sexualitet. Kritisk granskning, tolkning och användning av olika slags källmaterial utifrån källkritiska kriterier och metoder. Eleven kan översiktligt redogöra för förändringsprocesser, händelser och personer under olika tidsperioder samt för olika tolkningar av dem. Dessutom kan eleven översiktligt redogöra för förloppen av förändringsprocesserna och händelserna samt deras orsaker och konsekvenser. Eleven ger exempel på några enskilda personer och förklarar översiktligt deras betydelse för olika skeenden. Eleven ger enkla exempel på, och förklarar översiktligt, samband mellan skeenden i det förflutna och förhållanden i nutiden.
Betygskriterium (E)	

Lärrarledda instruktioner

1. Introduktion till källkritik (10 min)

- Presentera syftet med lektionen och temats betydelse för historiskt studium.
- Diskutera vad källkritik innebär och varför det är viktigt.
- Ge exempel på olika källor, inklusive brev och dagböcker.
- Illustrera med exempel på hur och varför källor kan ha olika värde.

2. Genomgång av källkritiska kriterier (15 min)

- Presentera de fyra källkritiska kriterierna: äkthet, tids närhet, beroende och tendens.
- Visa exempel på hur varje kriterium tillämpas på både brev och dagböcker.
- Diskutera hur olika källor kan belysa olika perspektiv på historiska händelser.
- Ge eleverna tid att ställa frågor och diskutera kriterierna.

3. Grupparbete med källor (15 min)

- Dela in klassen i mindre grupper och ge varje grupp en källa (brev eller dagbok).
- Be grupperna analysera sin källa utifrån de källkritiska kriterierna.
- Varje grupp presenterar sin analys för klassen.
- Fokus på vad som gör deras källa relevant eller mindre relevant.

4. Sammanfattning och reflektion (10 min)

- Sammanfatta dagens lektion och de lärdomar som dragits.
- Be eleverna reflektera över hur källkritik kan förändra vår förståelse av historia.
- Ge eleverna möjlighet att dela med sig av sina tankar i en öppen diskussion.

Ämnesinnehåll

Här listas viktig kunskap och ämnesinnehåll som eleverna behöver känna till eller lära sig i undervisningen. Försök se till att allt nedan tas upp på lektionen eller följs upp på andra sätt.

- **Källkritikens betydelse:** Förståelse för varför källkritik är centralt i historisk forskning och hur det ger oss en mer nyanserad bild av historien.
- **Brevens och dagböckernas värde:** Hur dessa källor ger insikter i

personliga upplevelser och historiska händelser.

- **Olika perspektiv:** Diskussera hur olika sociala och kulturella bakgrunder kan påverka källmaterialet.
- **Källkritiska kriterier:** En grundläggande förståelse för kriterier som vägleder en källkritisk analys.
- **Reflektion och analys:** Förmåga att analysera och dra slutsatser baserat på källormaterial.

Ordkollen

Ord	Förklaring	Etymologi
Källkritik	Analys av källors tillförlitlighet och relevans.	Från svenska "källa" och "kritik".
Dagbok	En personlig journal där en individ skriver ner sina tankar och händelser dag för dag.	Från medeltida latin "diarius".
Brev	En skriftlig kommunikation mellan två eller flera personer.	Från latinska "breviarium", som betyder "kort tillgång".

Diskussionsfrågor

- A. Hur kan vi vara säkra på att en källa är sann? Vilka faktorer spelar in?
- B. Kan man alltid lita på dagböcker och brev som källor? Vilka begränsningar kan de ha?
- C. Hur kan källkritik påverka vår förståelse av nutiden utifrån historiska händelser?

Aktivitet

Eleverna ska välja en egen dagbok eller ett brev (antingen historiskt eller självvalda exempel) för att analysera och presentera. Aktiviteten bör inkludera att använda de källkritiska kriterierna som vägledning i deras presentation. De ska förbereda en 2-3 minuters redovisning där de beskriver källans ursprung, syfte och relevans i dagens samhälle. Detta kommer att ge insikt om hur privata skrifter kan bli offentliga och rättfärdiga olika ståndpunkter i historisk kontext.

Exit-ticket

Fråga

Vad är källkritik?

Svar

Analys av källors tillförlitlighet och relevans.

Vilka är de fyra källkritiska kriterierna?	Äkthet, tids närhet, beroende och tendens.
Ge ett exempel på en negativ aspekt av en källa.	En källa kan vara partisk och därmed ge en ensidig bild.
Hur kan brevsamlingar vara användbara i historisk forskning?	De ger insikter i personliga upplevelser och sätt att tänka.
Hur påverkar källornas ursprung vår tolkning av dem?	Olika bakgrunder och syften kan leda till olika tolkningar.
Vad kan en dagbok avslöja?	Personliga känslor och perspektiv på sin tid och plats.
Varför är tids närhet viktig?	Det påverkar hur direkt eller indirekt informationen är.
Var finns källmaterial?	I arkiv, bibliotek eller digitala databaser.

Hemuppgift

Eleverna ska skriva en kort uppsats (2-3 sidor, A4) där de applicerar de källkritiska kriterierna på en vald källa. Uppsatsen ska beskriva källans ursprung, bedöma dess tillförlitlighet och resonera kring dess relevans för en specifik historisk händelse. Målet är att eleverna ska förstå vikten av källkritik i historiestudier och kunna tillämpa de lärdomar de fått.

Citat

“Historia är den mest intressanta av vetenskaper, för den har med oss att göra” - H.G. Wells, 1913. Detta citat illustrerar hur historia påverkar vår identitet och förståelse av världen. Genom att studera historia kan vi klargöra nutiden och förbereda oss för framtiden.

Uppföljning

Uppge ett av nyckelorden så utför jag det:

- ☐ Word - Skapar ett dokument.
- ☐ PPT - Skapar en PPT.
- ➡ Nästa - Tar fram ytterligare en lektion.
- ☐ Hemuppgift - Utvecklar en hemuppgift för lektionen.

Tags: [Lektion](#)